

άποψη

ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΗ ΠΡΟΦΥΛΛΙΔΗ

Γλωσσική πενία

Η γλώσσα αποτελεί την κυριότερη ίσως έκφραση της συλλογικής αυτοσυνειδησίας και της πολιτισμικής ταυτότητας ενός λαού. Η γλώσσα είναι ο καθρέφτης της ψυχής μας. Κάθε έθνος διέρχεται περιόδους παρακμής, κατά τις οποίες μπορεί να υποβαθμίζεται η οικονομία ή το επίπεδο ζωής των πολιτών. Πρόκειται για υποβάθμιση που είναι εύκολα αντιστρέψιμη, όταν το έθνος επανακάμψει και δεν αφήνει ορατές συνέπειες στην εθνική ιστορική διαδρομή. Η γλωσσική όμως υποβάθμιση, όταν διαρκέσει πάνω από μία έως δύο γενιές, γίνεται μη αντιστρέψιμη. Ο γλωσσικός πλούτος χάνεται και η επιστροφή στην προτέρα κατάσταση καθίσταται δυσχερής έως αδύνατη. Η γλωσσική μας υποβάθμιση έχει αγγίξει αυτό το κρίσιμο χρονικό σημείο, και αν δεν αντιστραφεί, η επόμενη γενιά θα μιλά μία πολύ πιο φτωχή γλώσσα.

Το ανησυχητικό είναι ότι η γλωσσική πενία δεν ενοχλεί την κοινωνία. Έτσι η χώρα συμμετέχει στον αμφιλεγόμενο διαγωνισμό τραγουδιού της Eurovision με αίσθημα αποστροφής και ενοχής για τη γλώσσα μας. Ραδιοφωνικοί και τηλεοπτικοί παρουσιαστές κακοποιούν συστηματικά την ελληνική γλώσσα, ιδίως στις αθλητικές και τις κουτσομπολίστικες εκπομπές, χωρίς να εξανίσταται η κοινωνία και να μην επιλαμβάνεται ο υποτιθέμενος θεματοφύλακας της ποιότητας του εκφερόμενου λόγου, δηλαδή το Εθνικό Ραδιοτηλεοπτικό Συμβούλιο. Έχουμε δηλαδή όχι μόνο κοινωνική αλλά και κρατική αφασία και ολιγωρία.

Θα ισχυριστούν μερικοί ότι, αφού η γλώσσα είναι ένας κώδικας επικοινωνίας και έκφρασης, γιατί να μην απλουστευτεί χρησιμοποιώντας τον ελάχιστο δυνατό αριθμό λέξεων; Πράγματι οι περισσότεροι νεοέλληνες δεν χρησιμοποιούν περισσότερες από 5.000 λέξεις της ελληνικής γλώσσας, σε αντίθεση με τους πιο μορφωμένους που χρησιμοποιούν μέχρι 50.000-80.000 λέξεις. Ο πλούτος όμως της ελληνικής γλώσσας είναι ανεξάντλητος και οι διάφορες νοηματικές αποχρώσεις που μπορεί να εκφράσει αγγίζουν το 1.000.000 εκφράσεις. Καθώς οι λέξεις αποδίδουν τα πράγματα και τα φαινόμενα, όταν δεν τις χρησιμοποιούμε, γινόμαστε τελικώς φτωχότεροι, καθιστούμε την κοινωνία και τη ζωή ομοιόμορφη.

Από τα ομηρικά έπη μέχρι το λόγο του Ελύτη, η ελληνική γλώσσα είναι ένα ενιαίο φαινόμενο, συνεχές και αδιαίρετο. Γι' αυτό και είναι έγκλημα κατά της κοινωνίας και της ατομικής καλλιέργειας να μη διδάσκονται σωστά τα αρχαία ελληνικά, στα οποία πρέπει να αφιερώνονται από την πρώτη γυμνασίου τέσσερις ώρες διδασκαλίας την εβδομάδα. Είναι απαράδεκτο τα νέα παιδιά να μην μπορούν να κατανοήσουν τον Παπαδιαμάντη και το Ευαγγέλιο.

Στην εποχή του Διαδικτύου και της κυριαρχίας της αγγλικής γλώσσας στην παγκόσμια επικοινωνία η διατήρηση της ελληνικής γλώσσας γίνεται ακόμη πιο επιτακτική. Όχι τόσο για να διαφοροποιηθούμε από τους άλλους, αλλά για να εισφέρουμε στην παγκόσμια πολιτισμική ποικιλία και ανάταση.